

Mapiranje MSP

Izveštaj za Severnu Mitrovicu, Zvečan, Leposavić i Zubin Potok

- Kratak pregled sektora malih i srednjih preduzeća (MSP), ključnih nalaza, izazova i preporuka.
- Pregled vlasništva na osnovu pola, sektorskih dinamika i nivoa međuetničke saradnje.

Metodologija

Za mapiranje MSP u severnim opštinama Kosova, usvojena je sledeća metodologija:

1. Data Collection: Prikupljanje podataka:

- Podaci su prikupljeni iz Agencije za registraciju preduzeća Kosova (ARBK) i Agencije za statistiku Kosova.
- Sprovedene su ankete i intervjui sa vlasnicima preduzeća i lokalnim akterima.

2. Analysis: Analiza:

- Podaci su analizirani kako bi se identifikovali ključni trendovi u vlasništvu preduzeća, sektorskoj dinamici i rodnoj raspodeli.
- Kreirani su grafikoni i dijagrami za vizualizaciju nalaza radi boljeg razumevanja.

Ovaj pristup osigurava sveobuhvatno i pouzdano mapiranje MSP u regionu.

Trenutno stanje preduzeća

Registracija novih preduzeća

Od otvaranja kancelarija Agencije za registraciju preduzeća Kosova (ARBK) 2024. godine u Severnoj Mitrovici, zabeležen je porast interesovanja za formalizaciju ekonomskih Aktivnosti.

Ukupno 26 novih preduzeća registrovano je u regionu, što odražava napore zajednice za integraciju u formalnu ekonomiju

Ekonomska struktura

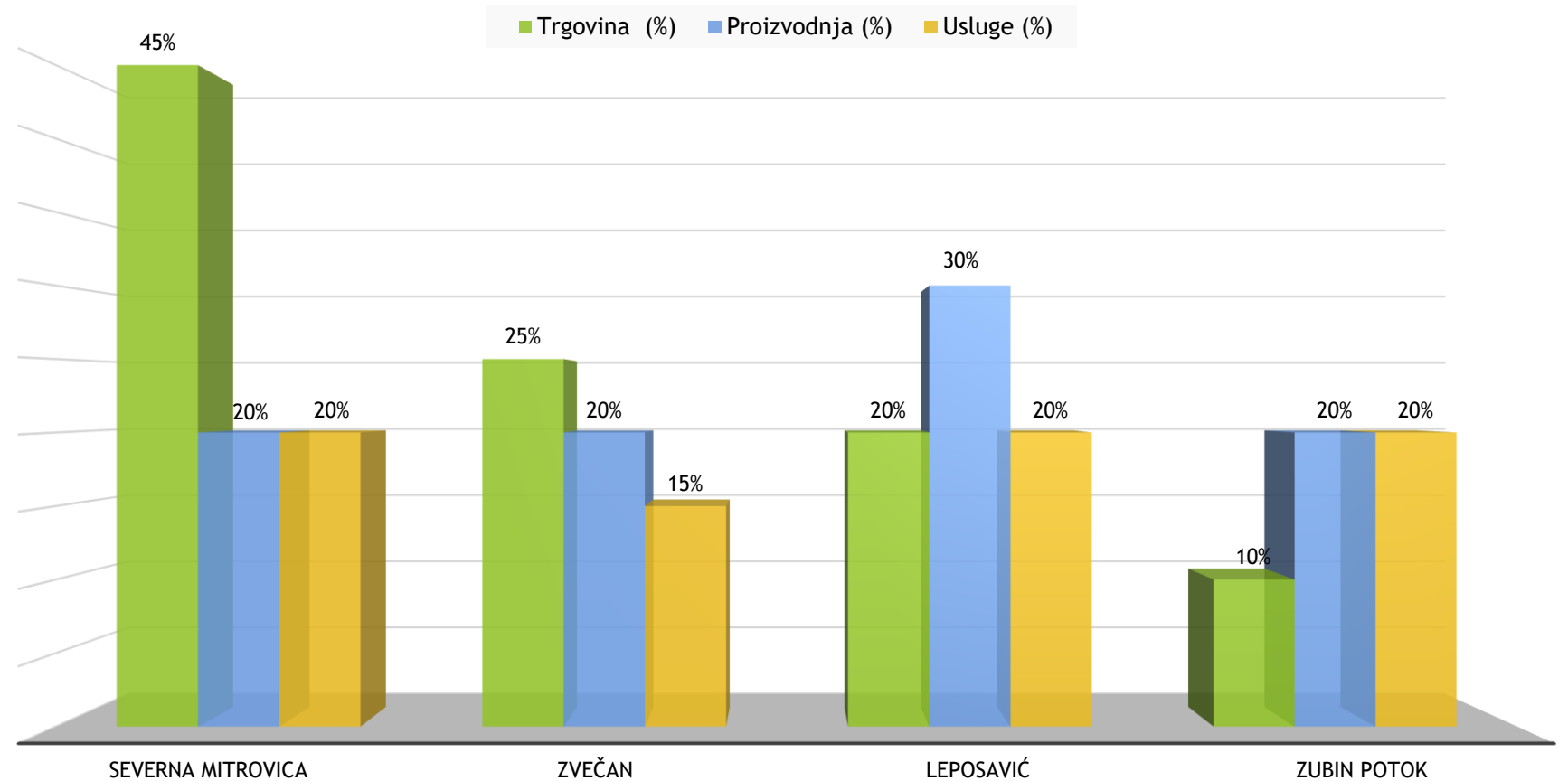
Preduzeća su uglavnom koncentrisana u:

- **Trgovini na veliko i malo**
- **Poljoprivredi i proizvodnji**
- **Uslugama i neformalnim sektorima**

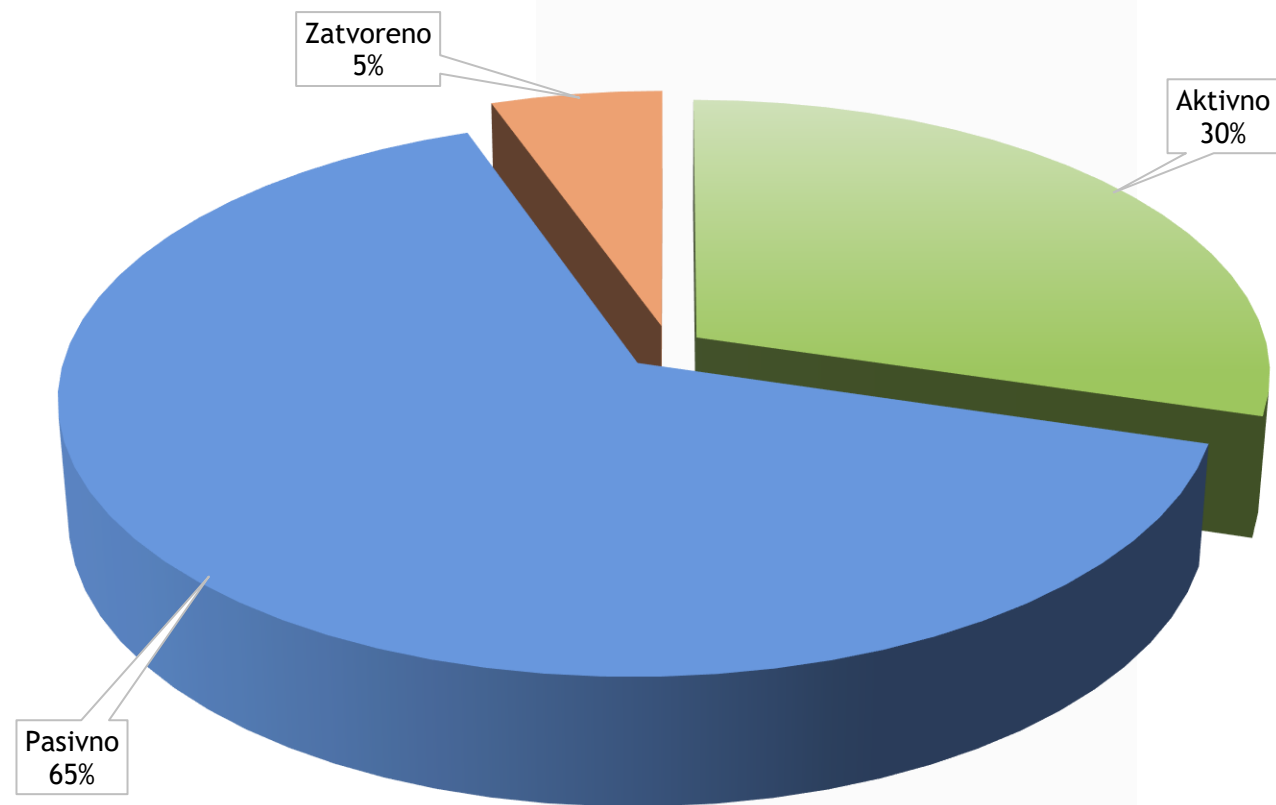
Regionalna raspodela preduzeća po sektorima

Ovaj grafikon prikazuje regionalnu raspodelu preduzeća po sektorima, prikazujući procenat učešća trgovine, poljoprivrede, proizvodnje i usluga u svakoj opštini, zajedno sa ukupnim brojem preduzeća u svakom regionu.

Regionalni Podaci o Biznisu

Preduzeća u severnim opštinama Kosova

Pasivno
65%

Zatvoreno
5%

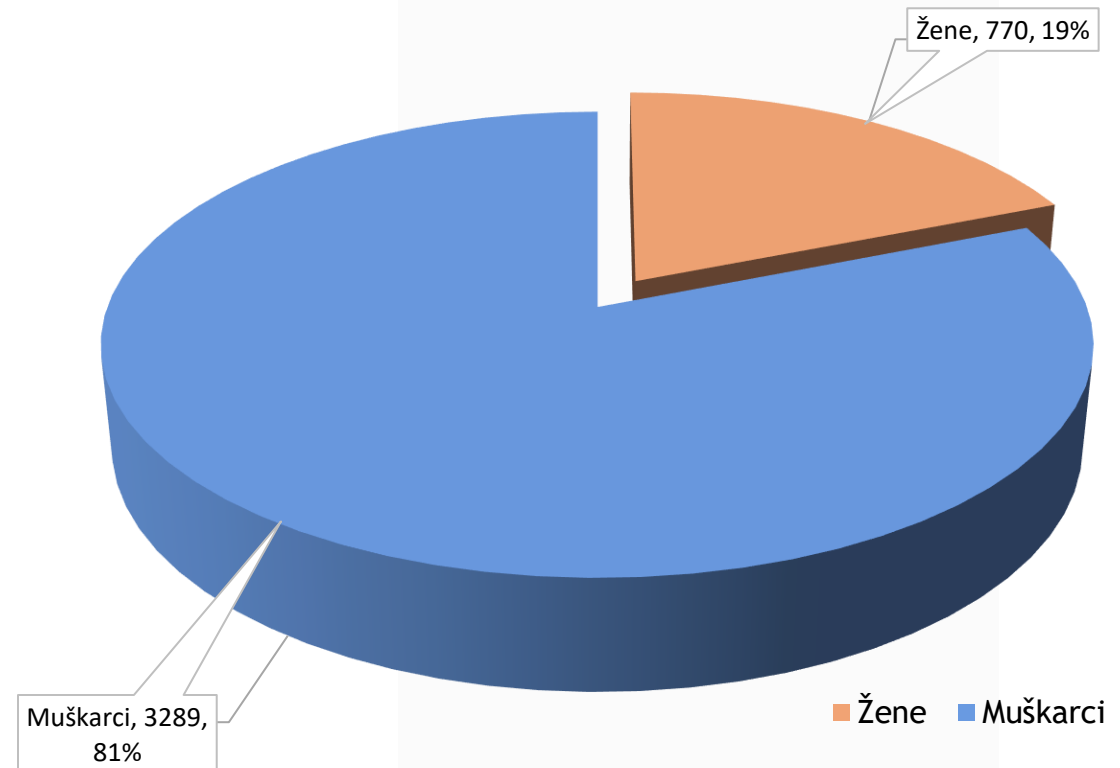
Aktivno
30%

■ Aktivno ■ Pasivno

Aktivno	1201
Pasivno	2635
Zatvoreno	223
Ukupno	4059

Vlasništvo preduzeća u severnim opštinama prema polu

Vlasništvo preduzeća u severnim opštinama Kosova odražava razne društvene i ekonomske dinamike, sa značajnim razlikama u zastupljenosti polova. U grafiku je prikazana analiza situacije na osnovu pola:

Ključni izazovi

Ekonomski i finansijski faktori

- **Ograničen pristup finansiranju:** Većina preduzeća se suočava sa preprekama u obezbeđivanju kredita ili investicija zbog nedostatka garancija i visokog finansijskog rizika.
- **Nepotpuna infrastruktura:** Slabe infrastrukturne veze ometaju razvoj transporta i trgovine.
- **Konkurencija iz neformalne ekonomije:** Neregistrovane Aktivnonosti stvaraju nepoštenu konkurenciju za formalna preduzeća.

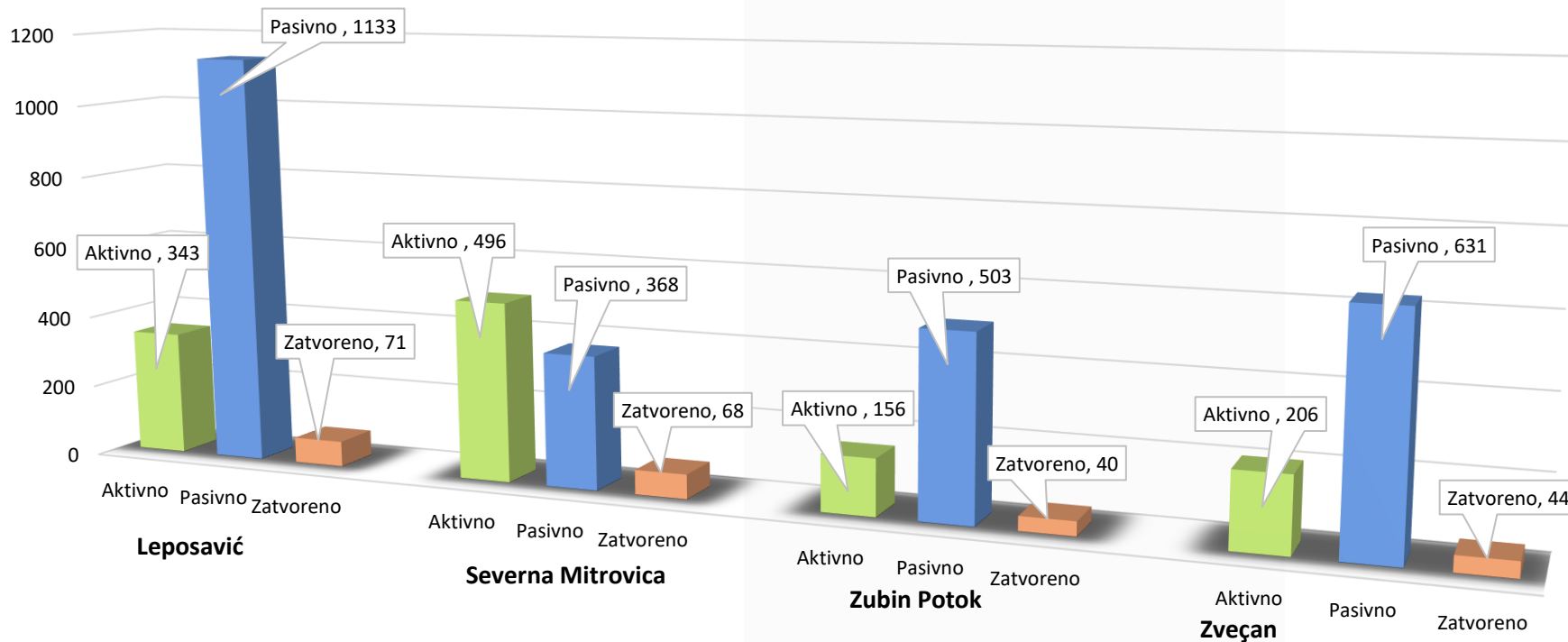
Politički i administrativni faktori

- **Nedostatak političke stabilnosti:** Politička situacija često podriva poverenje investitora i održivost biznisa.
- **Problemi sa integracijom u pravni i administrativni sistem Kosova:** Neka preduzeća oklevaju da se registruju u kosovskom sistemu zbog političke dinamike.

Nedostatak transparentnosti

- Niska transparentnost na lokalnom i regionalnom nivou predstavlja značajnu prepreku razvoju povoljnog poslovnog okruženja.

Ovaj grafikon ilustruje raspodelu registrovanih preduzeća u Leposaviću, Severnoj Mitrovici, Zubinom Potoku i Zvečan u periodu od 2000. do 2024. godine.

Leposavić	
Aktivno	343
Pasivno	1133
Zatvoreno	71
Ukupno	1547

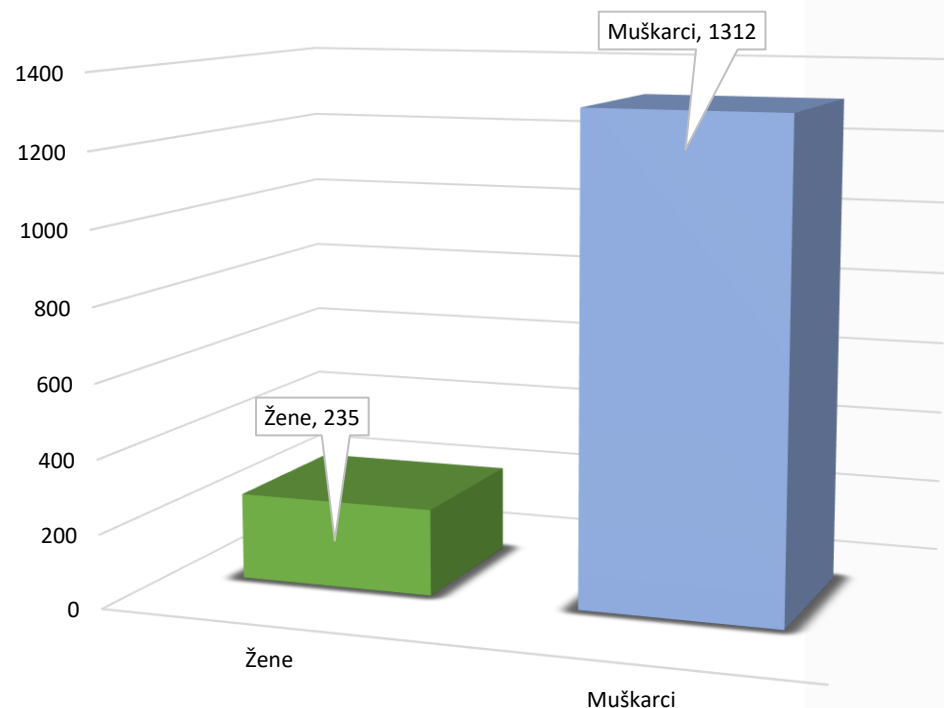
Severna Mitrovica	
Aktivno	496
Pasivno	368
Zatvoreno	68
Ukupno	932

Zubin Potok	
Aktivno	156
Pasivno	503
Zatvoreno	40
Ukupno	699

Zvečan	
Aktivno	206
Pasivno	631
Zatvoreno	44
Ukupno	837

Leposavić

Raspodela vlasništva prema polu

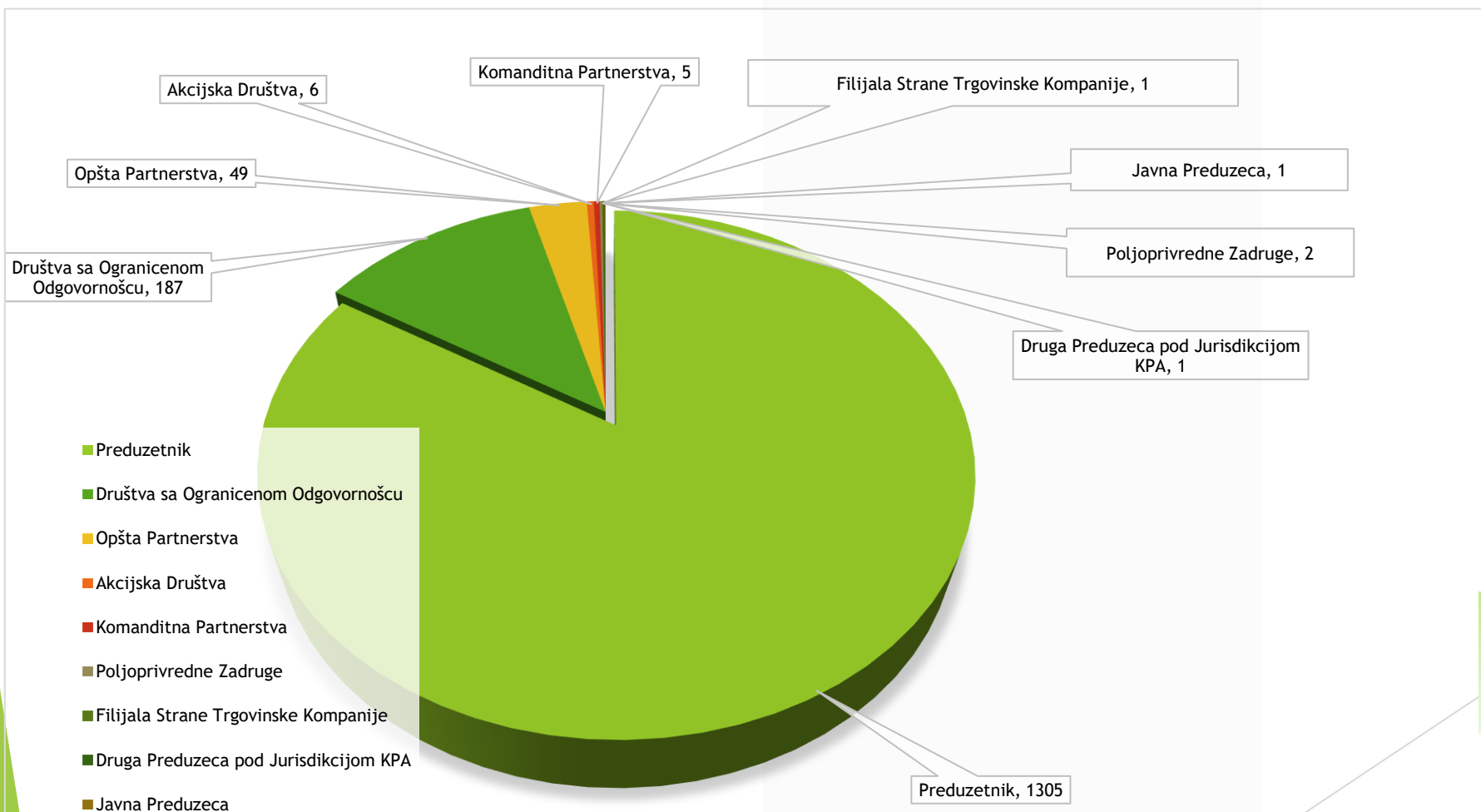

Dominacija muškaraca u vlasništvu preduzeća

- Leposavić pokazuje značajan jaz sa samo 15% preduzeća koje vode žene.
- Većina preduzeća u severnim opštinama je u vlasništvu muškaraca. Ovaj trend je povezan sa tradicionalnim kulturnim i društvenim normama koje su istorijski ograničavale učešće žena u ekonomskim Aktivnostima i vlasništvu imovine.
- Registrovana preduzeća, naročito ona koja se bave trgovinom i poljoprivredom, uglavnom su u vlasništvu ili pod upravom muškaraca.

Leposavić

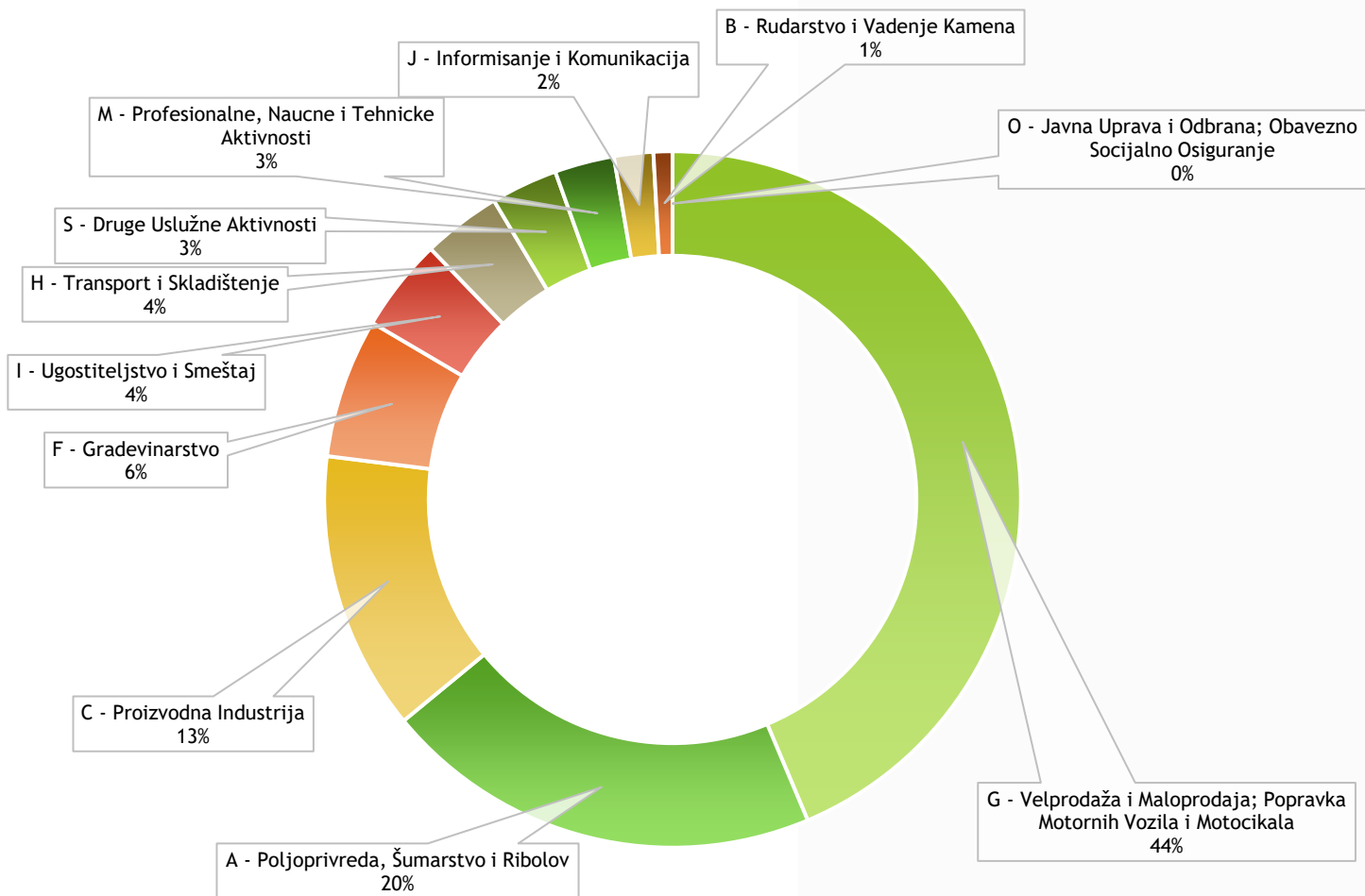
Kategorije preduzeća prema tipu

- Trgovina i maloprodaja dominiraju u svim regionima.

Leposavić

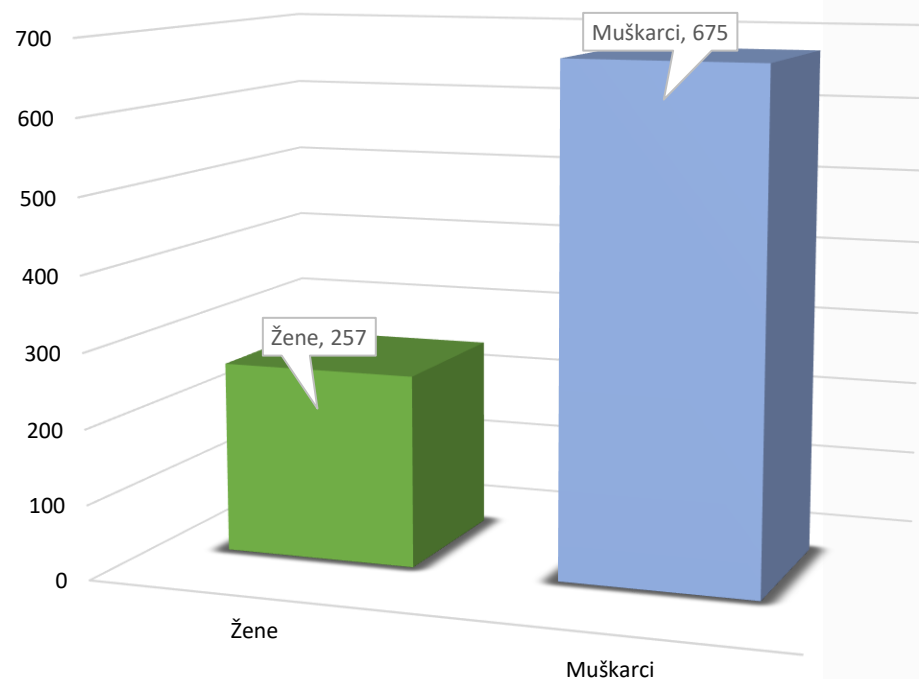
Preduzeća po sektorima

- Leposavić prednjači u registracijama, sa građevinom i trgovinom kao dominantnim sektorima.
- Leposavić se snažno fokusira na građevinu i trgovinu.

Severna Mitrovica

Raspodela vlasništva prema polu

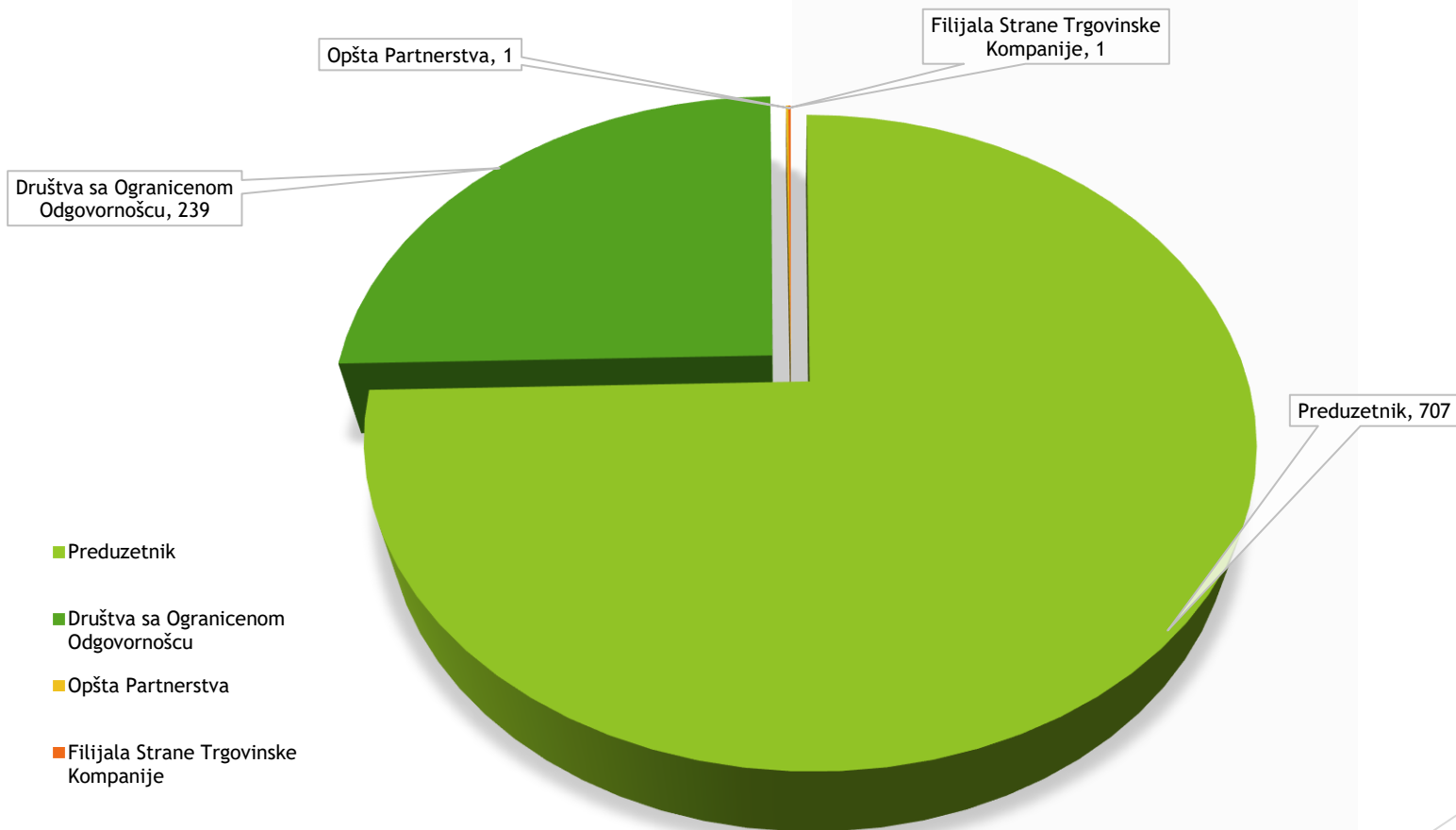

Žene u malim preduzećima

- Severna Mitrovica je relativno uravnotežena, sa 25% vlasništva preduzeća u rukama žena.
- Kada žene poseduju preduzeća, ona su obično mala i fokusirana na usluge, ručne radove ili druge poduhvate sa niskim kapitalom.
- Postoje priče o uspehu gde su žene uspele da uspostave održiva preduzeća, često uz podršku nevladinih organizacija ili međunarodnih projekata usmerenih na ekonomsko osnaživanje žena.

Severna Mitrovica

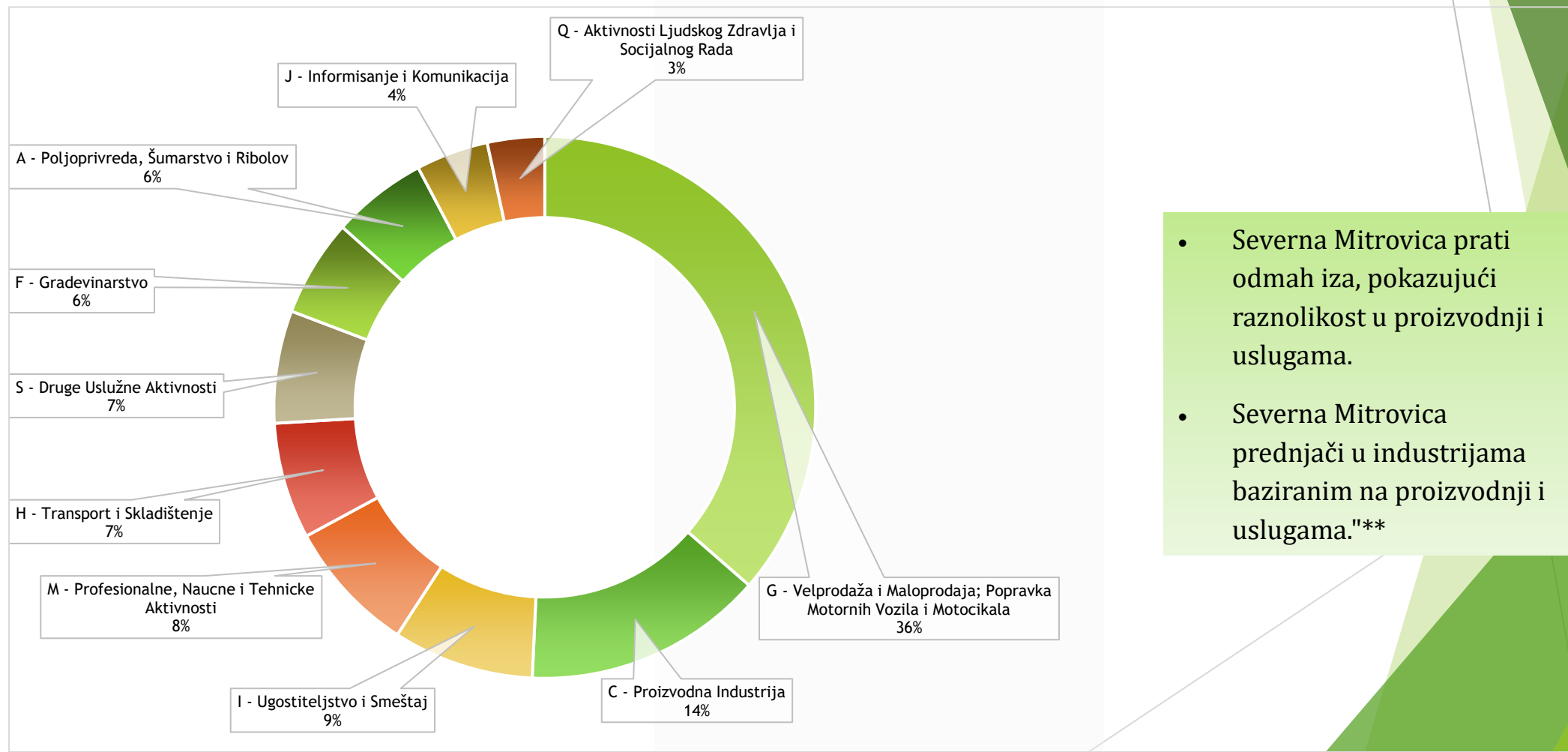
Kategorije preduzeća prema tipu

- Trgovina i maloprodaja dominiraju u svim regionima.

Severna Mitrovica

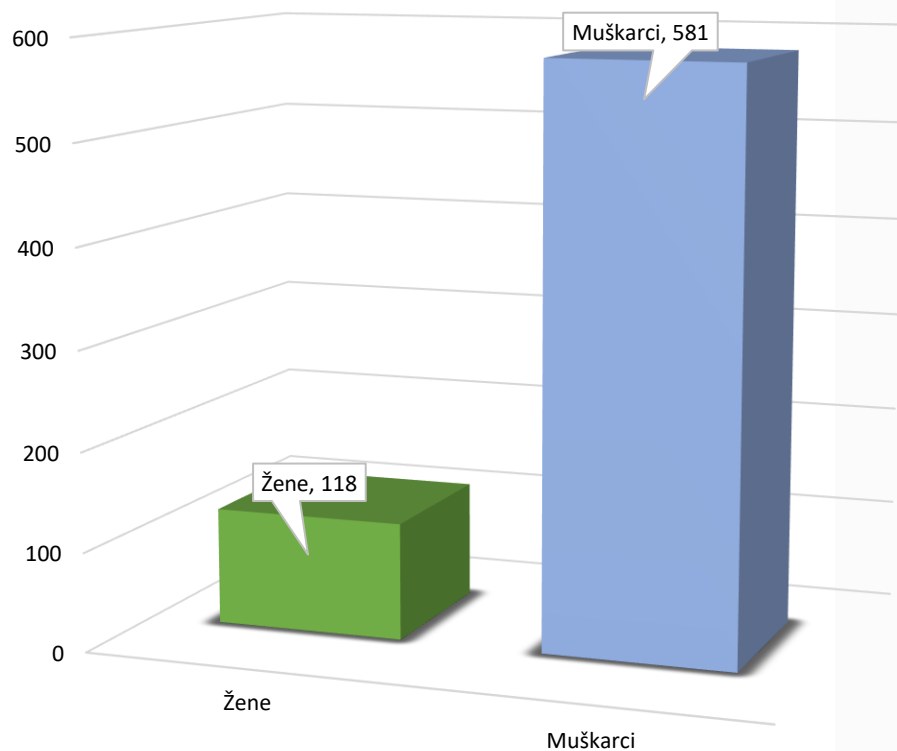
Preduzeća po sektorima

- Severna Mitrovica prati odmah iza, pokazujući raznolikost u proizvodnji i uslugama.
- Severna Mitrovica prednjači u industrijama baziranim na proizvodnji i uslugama.**

Zubin Potok

Raspodela vlasništva prema polu

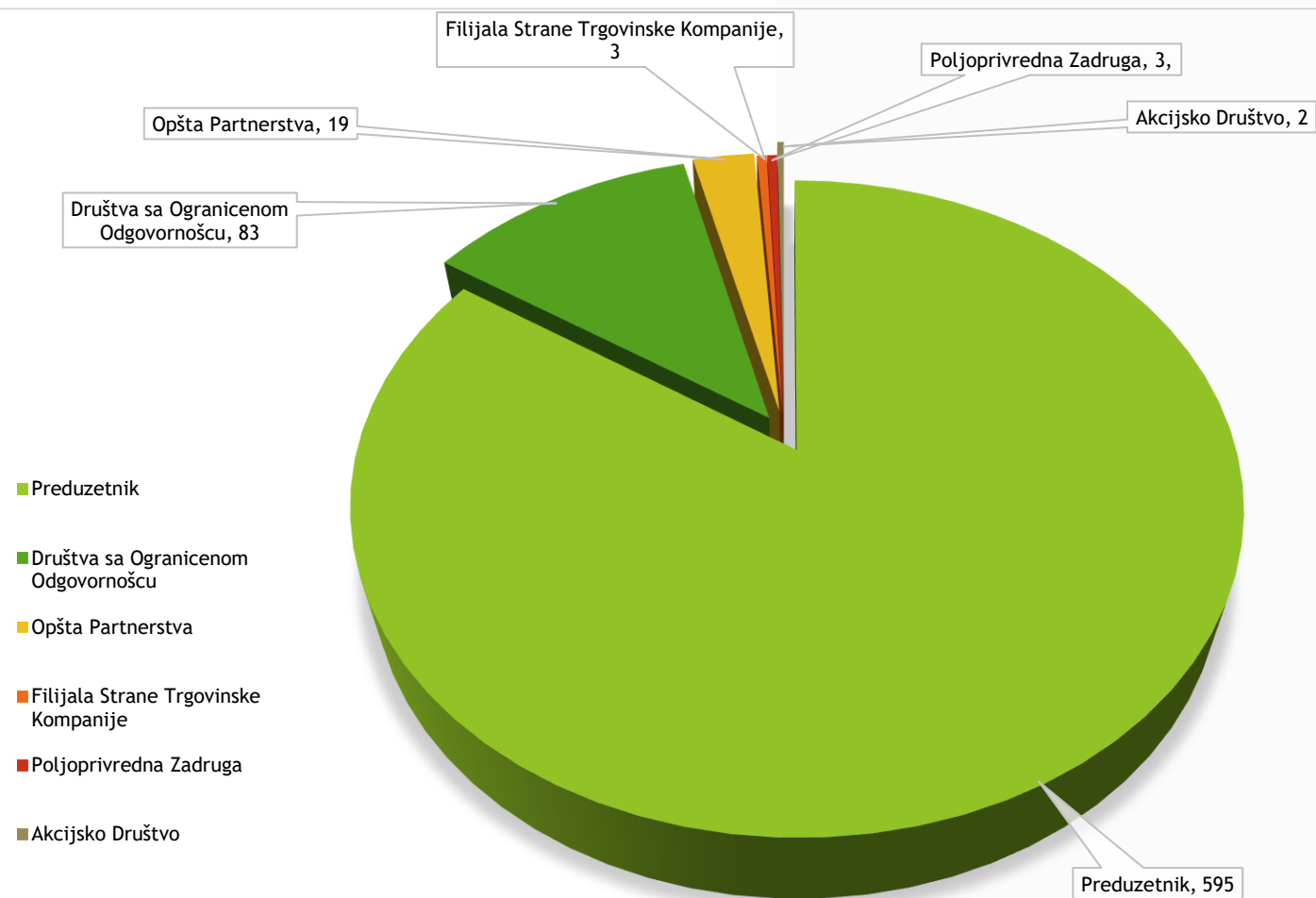

Ograničeno učešće žena u poslovanju

- Zubin Potok ima nizak procenat preduzeća koje vode žene (17%), što ukazuje na prepreke za inkluzivnost.
- Žene su slabo zastupljene u vlasništvu preduzeća. Često su uključene u neformalne Aktivnosti ili podržavajuće uloge u porodicama, bez zvaničnog statusa vlasnika preduzeća.
- Ključne prepreke za žene uključuju ograničen pristup finansiranju, nedostatak podržavajućih mreža i manjak prilika za profesionalnu obuku ili mentorstvo u poslovanju.

Zubin Potok

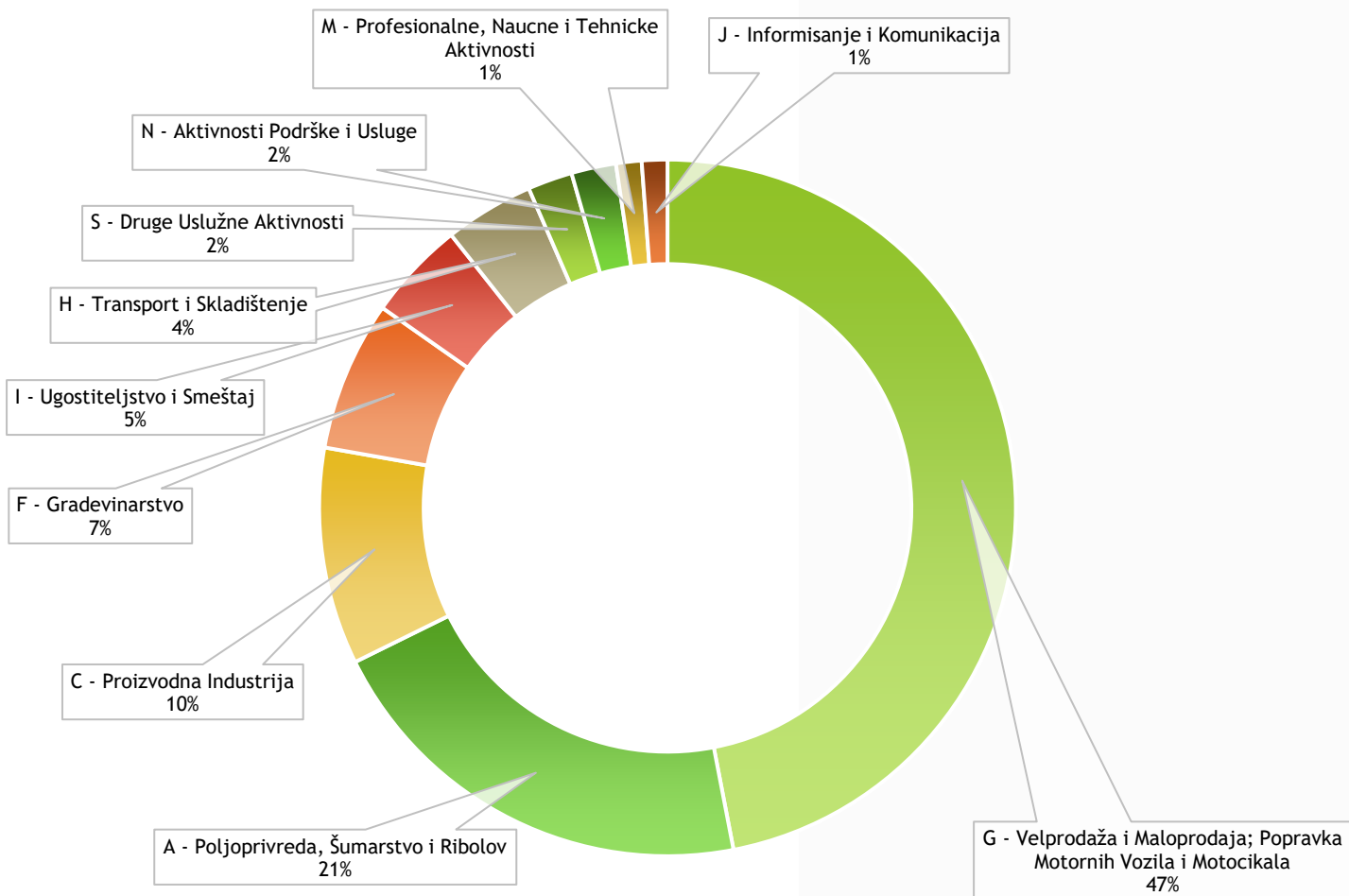
Kategorije preduzeća prema tipu

- Trgovina i maloprodaja dominiraju u svim regionima.

Zubin Potok

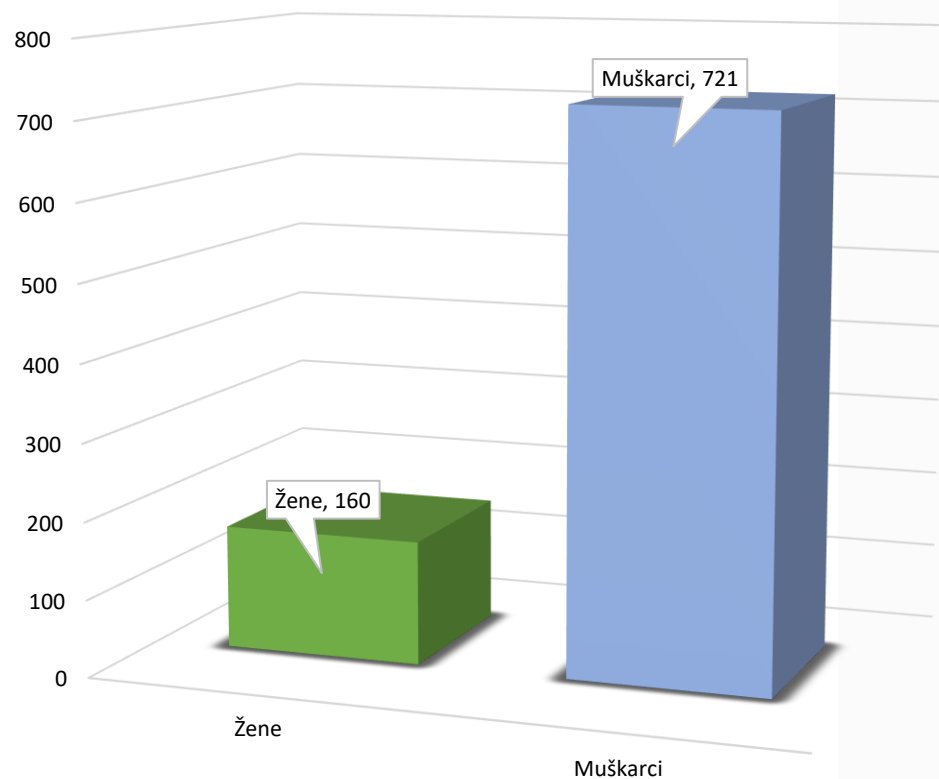
Preduzeća po sektorima

- Zubin Potok naglašava poljoprivredu i trgovinu kao ključne sektore.
- Poljoprivreda je glavni sektor u Zubin Potoku, koristeći lokalne resurse.

Zvečan

Raspodela vlasništva prema polu

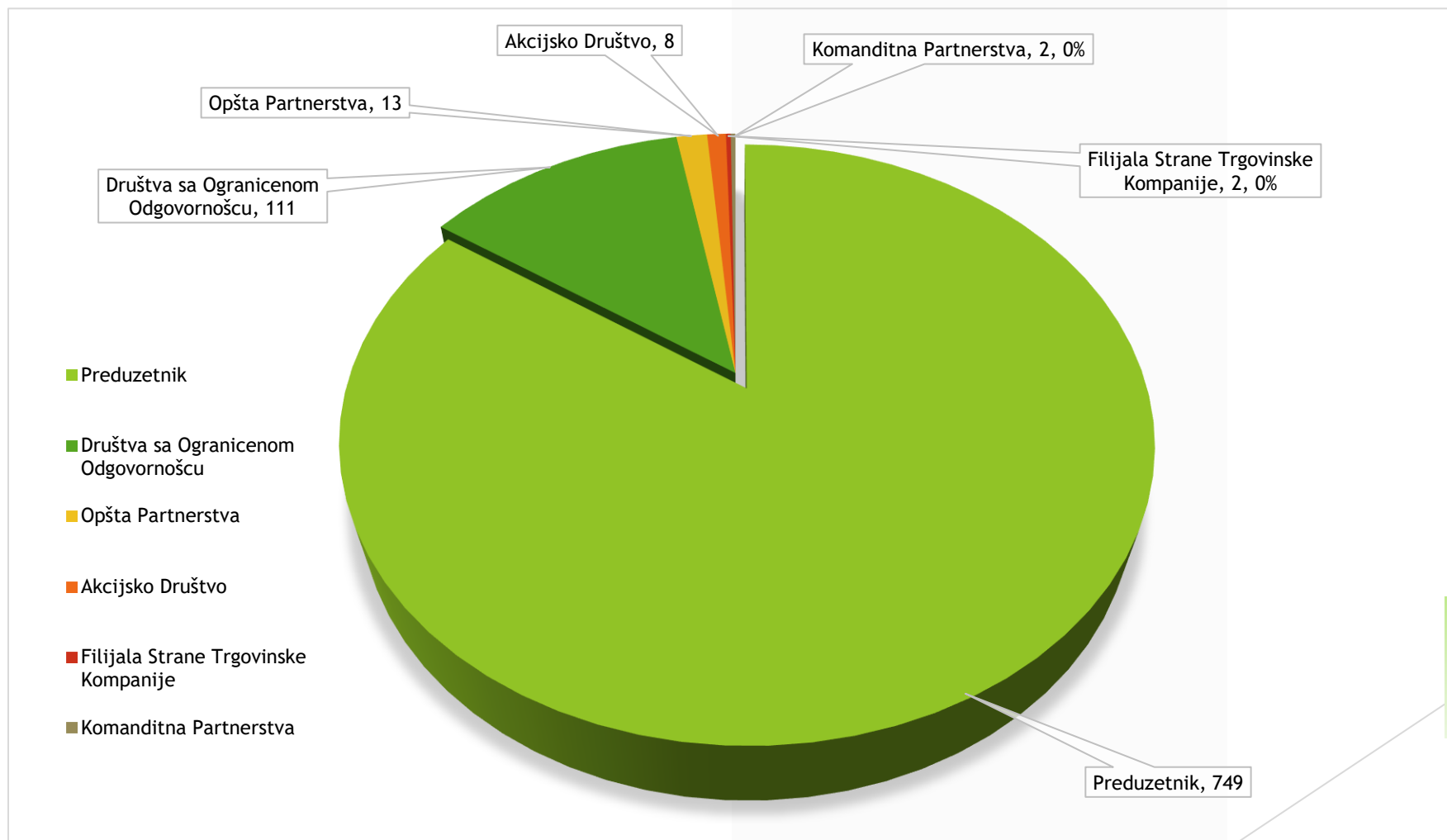

Napori za povećanje učešća žena

- Zvečan ima 18% preduzeća koje vode žene, što ukazuje na potencijal za dalje inicijative inkluzije.
- Otvaranje kancelarija Agencije za registraciju preduzeća Kosova (ARBK) i podrška međunarodnih donatora stvorili su mogućnosti za žene da formalizuju svoja preduzeća.
- Programi fokusirani na stručno obrazovanje i obuku za žene imaju za cilj da podstaknu njihovo učešće u ekonomiji kao vlasnice i preduzetnice.

Zvečan

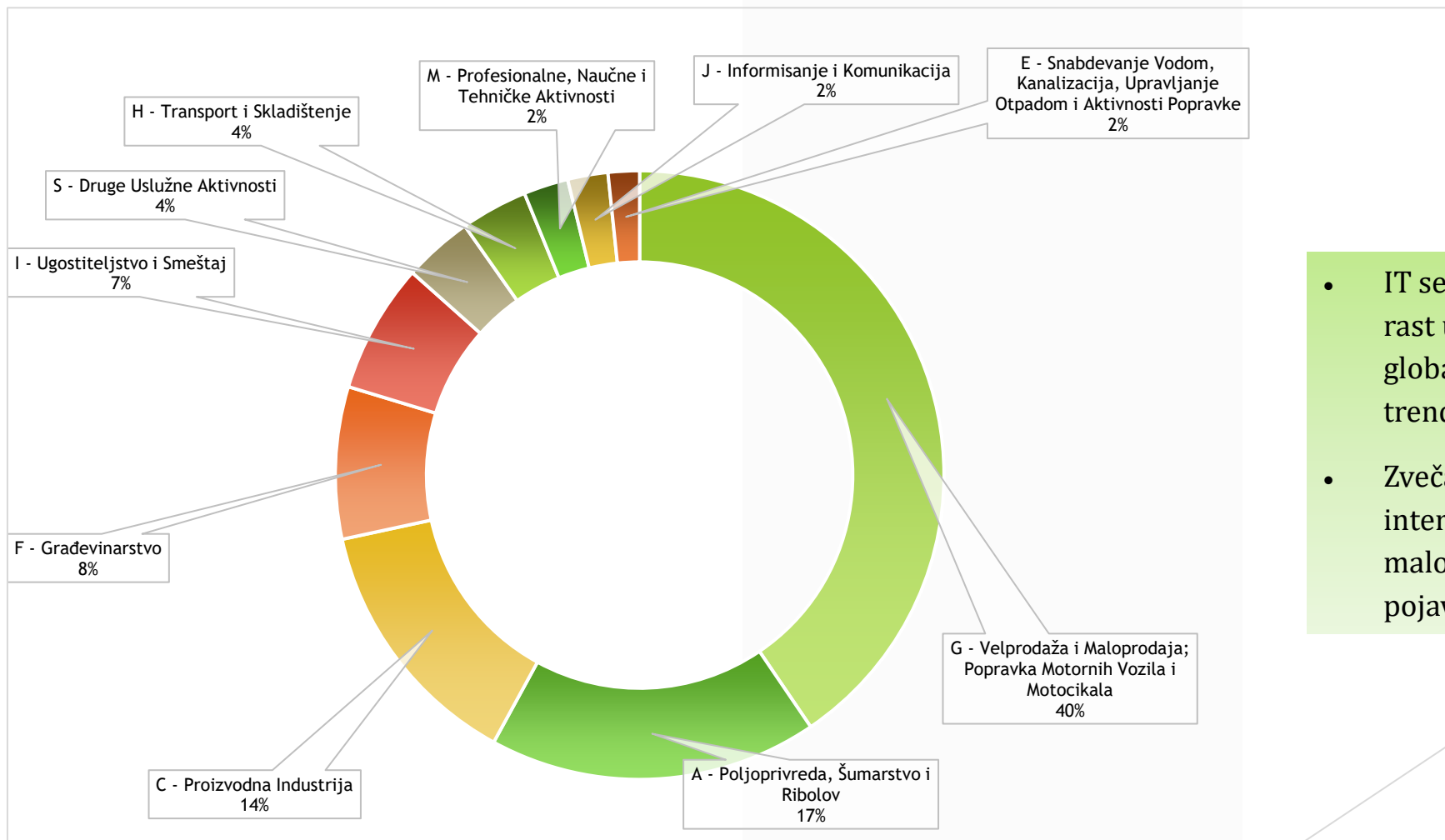
Kategorije preduzeća prema tipu

- Trgovina i maloprodaja dominiraju u svim regionima.

Zvečan

Preduzeća po sektorima

- IT sektor beleži postepen rast u Zvečanu, prateći globalne digitalne trendove.
- Zvečan odražava rastuće interesovanje za IT sektor i maloprodaju, naglašavajući pojavu modernih sektora.

Izazovi i mogućnosti

Izazovi

- ▶ Pristup finansiranju je ograničen, posebno za žene i mala preduzeća.
- ▶ Birokratske složenosti obeshrabruju formalizaciju biznisa.
- ▶ Saradnja među zajednicama je retka, predstavljajući manje od 10% svih preduzeća.
- ▶ Visok nivo neformalne ekonomije.
- ▶ Politička nestabilnost utiče na poverenje u poslovanje.

Mogućnosti

- ▶ Rast u IT sektoru i proizvodnji sa visokom vrednošću nudi potencijal za modernizaciju.
- ▶ Preduzetničke inicijative među zajednicama u oblasti poljoprivrede i turizma mogu ojačati socio-ekonomske veze.
- ▶ Razvoj poljoprivrede za izvoz.
- ▶ Podsticaji za formalizaciju neformalnih preduzeća.
- ▶ Investicije u infrastrukturu i programe obuke.

Ključne metrike

- Ukupan broj registrovanih MSP: 4059 (2000–2024).
- Prosečna veličina firme: 7 zaposlenih, što pokazuje njihov značaj kao lokalnih poslodavaca.
- Preduzeća vođena od strane žena: 20%, što ističe rodni jaz u vlasništvu preduzeća.
- Rastući sektori poput IT-a i maloprodaje u Zvečanu odražavaju pomak ka inovacijama.
- Izazovi: Ograničen pristup finansijama, visok nivo neformalnosti i politička nestabilnost.
- Prilike: Rast u IT sektoru, međuzajednička saradnja i poljoprivreda usmerena na izvoz.

Preporuke za unapređenje

- **Finansijska podrška za žene preduzetnice:**

Osnivanje namenski posvećenih fondova i olakšavanje pristupa kreditima za žene kako bi započele i razvijale preduzeća.

- **Obuka i mentorstvo:**

Organizovanje programa za unapređenje veština žena u upravljanju i razvoju biznisa.

- **Podsticanje formalizacije:**

Obezbeđivanje podsticaja za žene da formalizuju svoje neformalne Aktivnosti i registruju se kao vlasnice preduzeća

Ovi napori mogu doprineti smanjenju rodnih razlika u vlasništvu preduzeća i podsticanju inkluzivnijeg ekonomskog okruženja u severnim opštinama Kosova."